

ють екологічні проблеми повинно бути пріоритетним напрямком не тільки для державних програм, але й для приватного, в тому числі — банківського бізнесу. Вважаємо, що подальші дослідження можливостей застосування фінансово-кредитних механізмів для впровадження інновацій виступають необхідним фактором підвищення рівня розвитку суспільства та економіки.

Список літератури:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV.
2. *Майорова Т.В.* Інвестиційна діяльність: підручник / Т. В. Майорова. — К.: ЦУЛ, 2009. — 472 с.
3. *Скрипко Т.О.* Інноваційний менеджмент: підручник / Т.О. Скрипко. — К.: Знання, 2011. — 423 с.

УДК 336.71

Ю. В. Чершнев,

асистент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО МУЛЬТИПЛІКАТОРА У ПРОЦЕСІ ЗНИЖЕННЯ ВАРТОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Вартість фінансування інвестиційно-інноваційних проектів є ключовим фактором доцільності їх реалізації в існуючих економічних умовах. Зростання вартості інвестиційних ресурсів призводить до обмеження кола потенційно ефективних проектів, а зниження середньозваженої відсоткової ставки стимулює тенденцію їх бурхливого впровадження у наше життя. Так, зменшення середньої ринкової процентної ставки на кілька процентних пунктів здатне розширити обсяг інвестиційно-інноваційної активності у значно більшому розмірі (рис. 1). Крім того, чим нижчим є рівень процентних ставок в економіці, тим суттєвішим є приріст реалізованих проектів. Якщо поглянути на рейтинг найбільш інноваційних країн світу, складений бізнес-школою INSEAD (GlobalInnovationIndex 2013), то на його чолі можна побачити лише країни з надзвичайно розвиненою банківською системою та, як результат, низьким рівнем відсоткових ставок.

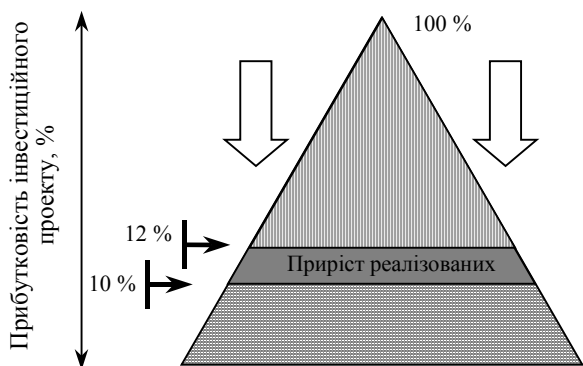

Рис. 1. Піраміда потенційних інвестиційних проектів, ранжованих за рівнем їх прибутковості

У сучасній економіці простежується дуже тісний взаємозв'язок між обсягами грошової маси (пропозиції грошей), рівнем відсоткових ставок і темпами економічного зростання. Розширення маси грошей з M_1 до M_2 на грошовому ринку викликає зсув праворуч кривої пропозиції, що також спричинює зниження середньозваженої відсоткової ставки з R_1 до R_2 (рис. 2).

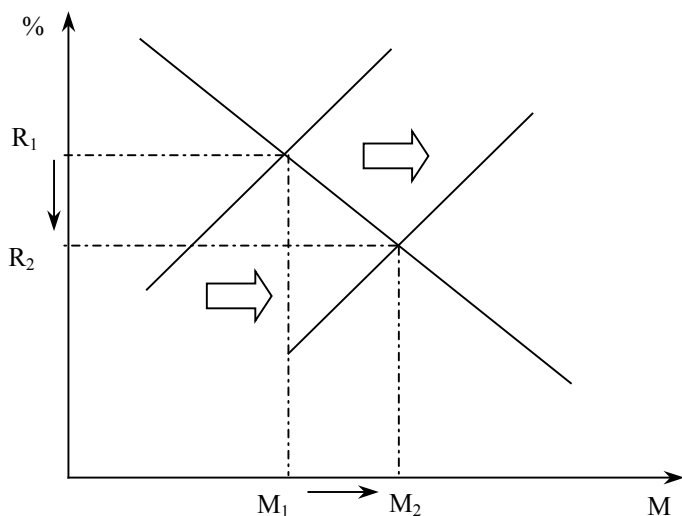

Рис. 2. Вплив зростання пропозиції грошей на стан грошового ринку

Зсув кривої пропозиції грошей можна здійснити шляхом зміни двох принципово різних механізмів: зміни грошової бази та грошово-кредитного мультиплікатора. Збільшення грошової бази прямолінійно впливає на пропозицію грошей і зміщує криву сукупної пропозиції на грошовому ринку праворуч. Процес грошово-кредитної мультиплікації має більший потенціал, оскільки впливає на рівень відсоткових ставок в економіці не лише завдяки експансивному розширенню грошової маси, а й здійснює внутрішній інтенсивний вплив на їх зниження.

Схематично процес грошово-кредитної мультиплікації можна зобразити у вигляді такого алгоритму (рис. 3). Залучення коштів на пасивні рахунки комерційних банків збільшує їх вільні резерви, що створює передумови для розширення обсягів активних операцій. Проведення останніх у безготівковій формі забезпечує зростання зобов'язань на поточних рахунках клієнтів, що і призводить до розширення грошової маси.

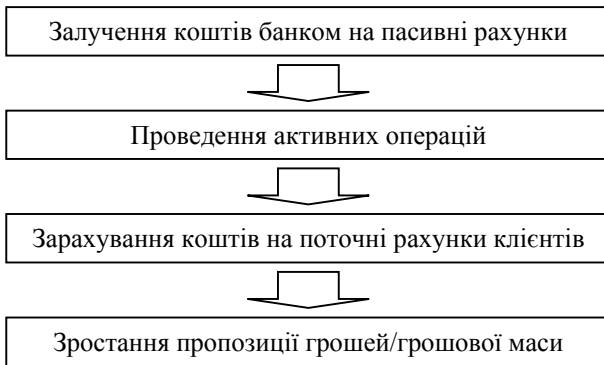

Рис. 3. Алгоритм процесу грошово-кредитної мультиплікації

Впровадження нормативу обов'язкового резервування перетворює безкінечний процес грошово-кредитної мультиплікації у кінцевий, суттєво обмежуючи комерційні банки у можливостях створення додаткових грошей.

У результаті розгортання мультиплікативного процесу у банківській системі відбувається зростання залишків на поточних депозитних рахунках. Оскільки рівень процентних ставок за даним типом депозитів є традиційно низьким на відміну від строкових рахунків, то банківська система отримує у своє розпорядження ресурси з дуже низькою вартістю. Це призводить до розширення

спреду (маржі) між ставками за активними та пасивними операціями і, як наслідок, зростання рівня прибутковості банківської системи. З іншого боку, здешевлення залучених ресурсів при наявності конкуренції у банківському середовищі створює передумови для зниження ставок за кредитними операціями або очікуваного рівня прибутковості від інвестицій (табл. 1).

Таблиця 1

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПРОЦЕСУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ МУЛЬТИПЛІКАЦІЇ НА СТАН ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ВІДСОТКОВИХ СТАВОК

Фінансові показники банківської системи	Залучення коштів на строковий рахунок та надання кредиту	Зарахування коштів на поточний рахунок та надання кредиту	Зарахування коштів на поточний рахунок і надання кредиту за нижчою відсотковою ставкою
Залишки коштів на строкових рахунках, грн	100	100	100
Залишки коштів на поточних рахунках, грн	0	100	200
Кредити надані, грн	100	200	300
Середньозважена ставка за пасивними операціями, %	16	$(16+4) / 2 = 10$	$(16+4+4) / 3 = 8$
Середньозважена ставка за активними операціями, %	20	$(20+20) / 2 = 20$	$(20+20+14) / 3 = 18$
Маржа (спред), %	4	10	10

Отже, забезпечення стабільності банківської системи (шляхом розширення можливостей рефінансування під час циклічних проблем з ліквідністю банків), активізація кредитних операцій (шляхом зміни вимог щодо застави та фінансового стану позичальників з акцентом на фазу циклічного розвитку економічної активності) та популяризація безготівкових розрахунків мають забезпечити умови для широкого впровадження інвестиційно-інноваційних проектів.